

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING till
Landstinget med förslag till

1) landskapslag angående ändring av 11
och 25 §§ landskapslagen om Ålands land-
skapsstyrelse och

2) landskapslag angående ändring av
4 och 27 §§ landskapslagen om landskapets
finansförvaltning.

Allmänt om framställningens innehåll.

I föreliggande framställning föreslås dels en ändring av bestämmelserna beträffande delegering av landskapsstyrelsens beslutanderätt, innebärande att möjligheterna att hänskjuta ärenden till avgörande vid enskild föredragning eller till avgörande av tjänstemän väsentligt utökas och dels en ändring av bestämmelserna rörande tidpunkten för avgivande av landskapsstyrelsens berättelse till landstinget, innebärande att sagda berättelse skall avgivas senast en månad före tidpunkten för avgivande av landskapsrevisorernas berättelse, vilken tidpunkt föreslås flyttad från den 30 september till den 15 oktober. Ytterligare föreslås i framställningen att tidpunkten för framläggandet av den årliga femårsplanen för landskapets hushållning flyttas från höstsessionen till vårsessionen.

1. Bestämmelserna beträffande delegering av landskapsstyrelsens beslutanderätt.

Som ett led i den omfattande omorganisationen av landskapsförvaltningen den 1 januari 1973 infördes institutet enskild föredragning. Enligt 11 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse i ursprunglig lydelse (42/71) kunde till avgörande vid enskild föredragning hänföras ärenden rörande bidrag eller lån från visst angivet moment i landskapets årsstater samt ärenden rörande beviljande av ålderstillägg, semester och tjänstledighet på grund av sjukdom eller havandeskap även som ärenden rörande förordnande av vikarier och tillfälliga funktionärer. Genom lagändring den 26 november 1975 (59/75) blev det möjligt att från den 1 januari 1976 hänskjuta alla slag av ärenden till avgörande vid enskild föredragning. Tillika berättigades landskapsstyrelsen att till avdelningschefs eller byråchefs avgörande, vid eller utan föredragning från annan tjänsteman, hänskjuta ärenden vilkas avgörande innefattar antagande av personal i arbetsavtalsförhållande eller förordnande av vikarier eller tillfälliga funktionärer samt beviljande av avsked åt dessa, fastställande av semesterordning och semestrar, be-

viljande av bidrag och lån från visst angivet moment i landskapets årsstater såvida grunderna för beviljande är särskilt fastställda, direkt tillämpning i övrigt av lag och annan norm såvida tvivel beträffande tillämpningen därav icke yppas samt godkännande eller fastställelse av överenskommelse på basen av beslut av landskapsstyrelsen.

Oaktat någon begränsning beträffande arten av de ärenden som kan hänskjutas till avgörande vid enskild föredragning ej längre anges, stadgas dock som allmän begränsning att endast ärenden av mindre vikt får ifrågakomma vid sådan föredragning. En ytterligare begränsning av möjligheterna att hänföra ärenden till avgörande vid enskild föredragning utgör regeln att beslut härom, såvida ej direkt i lag stadgas att visst ärende skall avgöras vid enskild föredragning, skall fattas enhälligt. Sistsagda begränsning gäller ej då fråga är om delegering av beslutanderätten till tjänsteman.

Strävandena att lätta landskapsstyrelsens arbetsbörda och därigenom effektivisera förvaltningen har utgjort den främsta drivkraften vid införandet av de bestämmelser som refererats ovan. Härutöver har synpunkter beträffande önskvärdheten att av principiella skäl åstadkomma en decentralisering av beslutsfattandet haft en viss betydelse.

Oaktat vissa lättnader i landskapsstyrelsens arbetsbörda har inträtt såsom en följd av delegerat beslutsfattande, har någon radikal minskning av antalet plenarsammanträden icke inträtt. Antalet sammanträden har sålunda nedgått alldeles obetydligt under den tid det varit möjligt att delegera beslutanderätten. Antalet sammanträden under år 1972 var 176 men steg under år 1973 till 218 trots att enskild föredragning infördes i maj sistsagda år. Ej heller har den utvidgning av rätten att delegera beslutsfattandet som gäller från den 1 januari 1976 medfört den väsentliga minskning av antalet plenarsammanträden som man tänkt sig, utan antalet har nedgått i endast obetydlig grad (1975:227, 1976:215).

Den lättnad som ovannämnda lagändringar medfört har huvudsakligast bestått däri att en ytterligare ökning av landskapsstyrelsens arbetsbörda kunnat undvikas, men samtidigt har en smidigare och snabbare handläggning av ärendena uppnåtts. Icke desto mindre bör det vara möjligt att ytterligare förbättra förhållandena härvidlag.

De positiva erfarenheter som vunnits av det nugällande systemet för delegering av ärenden har uppmärksamats även i landstinget. Sålunda hemställde landstinget den 14 maj 1976 i anledning av ett till landskapsstyrelsen riktat spörsmål bl.a. att landskapsstyrelsen måtte "påskynda den beslutade delegeringen av beslutanderätten till tjänstemännen och genom en representativ utredningsgrupp granska och utveckla detta system i syfte att utöka tjänstemännens medbestämmanderätt och

åstadkomma en smidigare och snabbare handläggning av ärendena".

I anledning av hemställan tillsatte landskapsstyrelsen en arbetsgrupp bestående av samtliga avdelningschefer, vilken gavs i uppdrag att inventera önskemålen bland personalen och uppdaga eventuella bristfälligheter i rutinerna. Arbetsgruppens verksamhet resulterade bl.a. i ett förslag till ändring av gällande regler beträffande delegering av beslutanderätt. I huvudsak innebär arbetsgruppens förslag att ärendena antingen avgörs av landskapsstyrelsen i plenum eller av vederbörande avdelningschef på föredragning av byråchef eller annan föredragande. Enligt förslaget skulle således såväl institutet enskild föredragning som möjligheten att anförtro enskild tjänsteman rätt att utan föredragning avgöra ärende försvinna. Motivet till förslaget rörande slopandet av den enskilda föredragningen angavs vara den omständigheten att de ärenden som avgörs vid enskild föredragning i regel är av rutinmässig karaktär. Förslaget om inrättande av institutet "föredragning inför avdelningschef" såsom enda alternativ till avgörande av ärende i plenum, har arbetsgruppen motiverat med önskvärdheten av att stärka avdelningschefernas ställning. Ett genomförande av förslaget förutsätter vissa ändringar av landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk (bl.a. av 28 § 1 mom.).

De synpunkter som ovannämnda arbetsgrupp anfört på de förhandenvarande problemen har landskapsstyrelsen till stora delar funnit beaktansvärda. Landskapsstyrelsen är dock ej beredd att såsom föreslagits, slopa institutet enskild föredragning. Enligt landskapsstyrelsens uppfattning bör man för uppnående av de ifrågavarande målen i första hand försöka utveckla de tillbudsstående metoderna.

På basen av det anförda anser landskapsstyrelsen det motiverat att ändra ifrågavarande lagrum så, att varje slag av ärende genom majoritetsbeslut kan hänskjutas till avgörande vid enskild föredragning eller till avgörande av tjänsteman. I sistnämnda fall skulle ärendena liksom för närvarande avgöras antingen på föredragning av annan tjänsteman eller utan föredragning. Vad gäller enskild föredragning anser landskapsstyrelsen det för uppnående av större effektivitet i förvaltningen motiverat föreslå att landskapsstyrelseledamots ersättare vid förfall för ledamoten kan helt eller delvis få övertaga dennes beslutanderätt. Avsikten är att så skall ske vid längre tids förfall på grund av sjukdom eller dylikt. Eftersom även ärenden av rätt stor betydelse enligt förslaget kommer att kunna handläggas vid enskild föredragning eller avgöras av tjänsteman är det motiverat att medge rätt för den som sålunda skall avgöra ärende att i enskilda fall, då han anser ärendets vikt det fordra, hänskjuta detsamma till avgörande i plenum. I sammanhanget

kan ytterligare noteras att av lagförslaget följer att beslut om återkallande av delegeringsbeslut skall fattas i samma ordning som själva delegeringsbeslutet, d.v.s. återkallande sker om majoriteten av landskapsstyrelsens medlemmar röstar därför.

Enär landskapsstyrelsen enligt lagförslaget erhåller full frihet att delegera sin beslutanderätt, behöver någon särskild bestämmelse beträffande möjligheten att i lag bestämma därom ej mer finnas, varför stadgandet om möjligheten härtill föreslås utgå.

2. Bestämmelserna beträffande avgivande av landskapsstyrelsens och landskapsrevisorernas berättelser.

Enligt 25 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse skall landskapsstyrelsens årliga berättelse över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd avgivas till landstinget senast i början av den session under vilken förslaget till ordinarie årsstat framlägges. På basen av finansutskottets betänkande med anledning av landskapsrevisorernas berättelse över granskningen av landskapets räkenskaper och ekonomiska förvaltning under år 1975 (Fu.bet.nr 7/1976-77) beslöt landstinget hos landskapsstyrelsen hemställa "om en sådan ändring av 25 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse att däri nämnd berättelse skall avgivas senast en månad före fastställd tidpunkt för avgivande av revisionsberättelsen".

Motivet för ovan angivna hemställan angavs bl.a. vara det såsom otillfredsställande betecknade förhållandet att landskapsstyrelsens berättelse icke förelåg i tryck i så god tid att revisorerna hade tillgång därtill före avlämnandet av revisionsberättelsen.

Landskapsstyrelsen omfattar de synpunkter som i förhandenvarande fråga framförts av landstinget. Emellertid är det icke möjligt, bl.a. med hänsyn till svårigheterna att få tryckningsarbeten utförda under sommarmånaderna, att framlägga landskapsstyrelsens berättelse inom augusti månad, vilket landstingets hemställan synes förutsätta. Fördenskull föreslås, att förutom den ändring av 25 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse som landstinget hemställt om, vidtages en ändring av 27 § landskapslagen om landskapets finansförvaltning sålunda att tidpunkten då revisionsberättelsen senast skall avgivas framflyttas från den 30 september till den 15 oktober, varigenom fristen för avgivande av landskapsstyrelsens berättelse skulle framflyttas till den 15 september, till vilken tidpunkt det torde vara möjligt att få berättelsen tryckt.

3. Bestämmelserna beträffande femårsplanen för landskapets hushållning.

Enligt 4 § 2 mom. landskapslagen om landskapets finansförvaltning skall landskapsstyrelsen årligen i samband med förslagen till årsstater framlägga en femårsplan för landskapets hushållning. Under den tid som gått sedan sagda bestämmelse började tillämpas har vissa erfarenheter vunnits. Bl.a. har det visat sig att det förhållandet att planen skall framläggas samtidigt som förslagen till årsstater innebär vissa nackdelar. Sålunda är man tvungen att vid uppgörandet av planen utgå ifrån de föreliggande förslagen till årsstater, vari ofta väsentliga ändringar görs under landstingsbehandlingen. Följden härav är givetvis att planen kommer att bygga på oriktiga förutsättningar. Dessutom har det visat sig svårt att jämsides med det ordinarie budgetarbetet hinna göra femårsplanen klar till den tidpunkt då den enligt ifrågavarande lagrums bestämmelser skall överlämnas till landstinget. Den börda budgetarbetet utgör för såväl landskapsstyrelsen som landstinget har för övrigt föranlett finansutskottet att föreslå att tidpunkten för framläggandet av femårsplanen framskjutes till marssessionen (Fu.bet.nr 21/1976-77).

För att avhjälpa de ovan angivna missförhållandena föreslår landskapsstyrelsen att ifrågavarande lagrum ändras så att planen lämnas till landstinget vid den session som inledes den 1 mars, vilket innebär att de för det löpande finansåret fastställda årsstaterna kan läggas till grund för uppgörandet av planen. En följd härav är att planen kommer att omfatta det löpande finansåret och de fyra följande finansåren och ej som för närvarande de fem närmast följande finansåren.

Då det rått viss oklarhet beträffande omfattningen av den medverkan som skäligen kan krävas från landskapets inrättningars sida vid uppgörandet av femårsplanen, föreslås att ifrågavarande lagrum kompletteras, så att envar inrättning ålägges att enligt landskapsstyrelsens anvisningar uppgöra förslag till femårsplan beträffande dess eget förvaltningsområde.

Med hänvisning till det anförda förelägges Landstinget till antagande följande lagförslag

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 11 och 25 §§ landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse.

I enlighet med landstingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § landstingsordningen föreskriver, ändras 11 och 25 §§ landskapslagen den 5 november 1971 om Ålands landskapsstyrelse (42/71), 11 § sådan

den lyder i landskapslagen den 26 november 1975 (59/75), som följer:

11 §.

Landskapsstyrelsen handlägger och avgör ärenden i sammanträde på föredragning av vederbörande tjänsteman, såvida icke dess beslutanderätt utövas i enlighet med bestämmelserna i 2 mom.

Landskapsstyrelsen äger rätt att hänskjuta visst eller vissa slag av på densamma ankommande ärenden till lantrådets eller ordinarie landskapsstyrelseledamots avgörande vid enskild föredragning eller till avdelningschefs eller byråchefs avgörande. Hänskjutes beslutanderätten till avdelnings- eller byråchef, skall tillika angivas huruvida beslutanderätten skall utövas på föredragning av därtill förordnad tjänsteman eller utan föredragning.

Kan ordinarie landskapsstyrelseledamot på grund av förfall icke deltaga i enskild föredragning som avses i 2 mom. inträder hans personlige ersättare i hans ställe, såvida landskapsstyrelsen fattat beslut därom.

Omfattas icke vid enskild föredragning eller vid föredragning inför avdelnings- eller byråchef föredragandens förslag i visst ärende eller anser den beslutande att ärendet är av sådan vikt att det bör avgöras i plenum, skall detsamma föredragas inför landskapsstyrelsen.

25 §.

Landskapsstyrelsen skall årligen till landstinget avgiva en berättelse över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd samt däröver hur landstingets beslut verkställts under det senast tilläandagångna kalenderåret. Berättelsen skall överlämnas senast en månad före den tidpunkt då i 27 § landskapslagen om landskapets finansförvaltning förutsatt berättelse senast skall avgivas.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1978.

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 4 och 27 §§ landskapslagen om landskapets finansförvaltning.

I enlighet med landstingets beslut ändras 4 § 2 mom. och 27 § landskapslagen den 5 november 1971 om landskapets finansförvaltning (43/71), som följer:

4 §.

- - - - -
Det åligger landskapsstyrelsen att vid den landstingssession som vidtager den 1 mars framlägga en plan för landskapets hushållning under det löpande finansåret och under de fyra följande finansåren. För att underlätta uppgörandet av här avsedd plan skall landskapets ämbetsverk, inrättningar och affärsföretag i enlighet med landskapsstyrelsens anvisningar årligen uppgöra förslag beträffande ordnandet av sin verksamhet och ekonomi under de fem följande kalenderåren.
- - - - -

27 §.

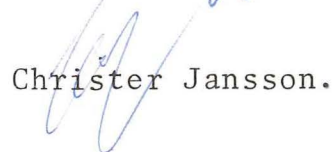
Efter slutförd revision skall revisorerna senast den 15 oktober till landstinget avgiva berättelse, vilken bör upptaga under revisionen gjorda iakttagelser samt de anmärkningar till vilka revisionen möjligen givit anledning jämte förslag till avhjälpande av missförhållanden varom anmärkts ävensom yttrande därom, huruvida ansvarsfrihet bör meddelas landskapsstyrelsen och övriga redovisningsskyldiga.

Mariehamn, den 18 november 1977.

L a n t r å d

Lagberedningschef

Alarik Häggblom

Christer Jansson.